

**Dagens
rubrikk-
annonser**

DEL 1 - NYHETER

Stilling s. 19

Torvet s. 21

Bil-Mc-Båt s. 22-27

DEL 2 - INNSIKT

Kino-Teater-Konsert s. 19-20

Kunngjøring s. 27

Foreninger og lag s. 27

Tro og livssyn s. 27

Dødsfall s. 26

Eiendom s. 26

Utover de sene nattetimer ble sankthans feiret over Agder. Sjekk lesemes bilder

for demente

500 på Agder skal lære om demens

Universitetssykehjemmet i Songdalen er av Helsedirektoratet ett av tre undervisnings- sykehjem utpekt som såkalt demensfyrtårn. Målsettingen er bedre kvalitet på tjenestene til demente, individuell oppfølging av dem som bor hjemme og kompetanseheving.

Med fokus på økt kompetanse holder nå cirka 500 helsearbeidere i Vest-Agder på med å tilegne seg forståelse for personen med demens og kunnskap om den snikende sykdommen.

– Arbeidet går over to år og avsluttes neste år. Her skal helsepersonell i fylket lære seg demensomsgrens ABC, forteller prosjektleder Arild Nilssen ved Universitetspsykehjemmet i Songdalen.

Demens står ikke øverst på prioriteringslisten til verken helsetjenesten eller befolkningen. Kanskje frykter vi sykdommen så mye at vi ikke vil tenke på den?

Den uverdige sykdommen

Skrekken er å miste kontrollen. Hva er før, hva er nå? Og hvem er du som påstår at du er ungen min?

Demens er en gyselig tilstand. Den spiser deg opp innenfra så det til slutt bare er skallet igjen. Ille er det for de pårørende å se slikt skje, men grusomt er det for den dette skjer med, som merker de snikende tegnene på at tenkeevnen er i ferd med å smuldre opp.

Du finner kanskje ikke ordene du leter etter, og synes det er vanskelig å forstå hva andre snakker om. En dag du kjører bil vet du plutselig ikke hvor du er eller hvor du skal. Kanskje havner du hos legen som drar fram ei klokke og ber deg si hva viserne forteller. For en fornermeelse! Du som har hatt en viktig jobb og vært en ansett person! Du prøver å bløffe deg ut av situasjonen; kanskje kjeffer du for å redde verdigheten. Men sannheten er at du ikke lenger vet hva viserne forteller. Du har mistet abstraksjonsevnen og orienteringssansen.

VALERIE KUBENS
KOMMENTATOR

Om sykdommen i seg selv er mistrøstig, er behandlingen ikke stort bedre. Ingen vet hva demens egentlig skyldes. Det fins ingen legemidler som kan stoppe utviklingen, heller ingen behandling som kan forsinke den progressive prosessen. Har du først fått den, så ruller den videre til du en dag blir talt hjelpeless.

Helsedirektoratets skrifter om sykdommer er rent ut bedrøvelig lesning: Helsetjenesten ikke har tilstrekkelig faglig kunnskap til å ta i mot pasientgruppen. Faglig sett har demens vært et forsømt område innen medisin, psykologi, sykepleie og sosialt arbeid i mange år, til tross for at demens er den største sykdomsgruppen i kommunenes omsorgstjeneste, og anslagsvis koster 16 milliarder kroner årlig å håndtere.

Dagens omsorgstjeneste er ikke i tilstrekkelig grad bygd og tilrettelagt for mennesker med demens, slo tidligere helse- og omsorgsminister Sylvia Brustad (Ap) fast i 2007.

Rundt 70.000 nordmenn er rammet av sykdommen, men bare rundt halvparten får stadfestet diagnosen. Minst halvparten av de med demens, bor hjemme. Skal det gå bra, må tjenestene være individuelt tilrettelagt med tilstrekkelig avlastnings- og dagtilbud i kommunene, påpeker direktoratet. I stedet var det en nedgang i tilbudet fra 2001 – 2005.

Nylig kastet helsedirektøren ut en brannfakkell da han påsto at det fremover blir nødvendig å prioritere ned ting i helsetjenesten for å få råd til det som er viktigst. Når det i 2030 blir over 100000 nordmenn med demens, skjønner vi kanskje hvorfor.

FAKTA

Dette er demens:

- ▶ Fellesbetegnelse på flere sykdommer som i første rekke gir svikt i hukommelse, i oppmerksomhet, steds- og tids-orientering og forståelse for rom og retning.
- ▶ En del utvikler personlighetsforstyrrelser med manglende innsikt og dårlig dømmekraft, hemningsløshet, aggressivitet, følelsesmessig avstumphet og mangel på empati.
- ▶ Andre hyppige symptomer er angst, depresjon, mistenksomhet, vrangforestillinger og tvangsmessig atferd.

To hovedgrupper:

- ▶ Flere lidelser kan føre til demens.
- ▶ Ca. 60 pst. antas å ha Alzheimers sykdom. Sykdommen er knyttet til feil i nedbrytningen av protein.
- ▶ Ca. 20 pst. antas å skyldes hjerneslag (vaskulær demens); demens som skyldes redusert blodforsyning til deler av hjernen. Det er om lag 70 000 personer i Norge i dag som lider av demens.

– Ønsker flere plasser

Nær 1200 innbyggere i Kristiansand har en demenssykdom. Kommunen mangler en fullstendig oversikt, men antar at rundt 500 har sykehjemsplass. Resten bor hjemme. Kristiansand har 13 sykehjem, hvorav åtte institusjoner i dag gir et dagtilbud. Til sammen har 302 personer et dagsentertilbud, hvorav 192 er demensplasser. Det ikke-lovpålagte tilbudet er til hjelp for pårørende og brukeren belastes med en egenandel. – Av de åtte sykehjemmene med dagtilbud, har fem rene demensgrupper enkelte ukedager. Vi ønsker flere plasser og økt kvalitet på de plassene vi har.

Dette er noe vi jobber med på bakgrunn av en dagsenterutredning gjort i Kristiansand, sier leder for boligstjenesten EBT, Lisbeth Bergstøl. – Hvorfor vil dere ha flere plasser? – Et dagtilbud kan være det som skal til for at brukerne kan bli boende hjemme lenger. Tilbakemeldingene er også at folk trives med tilbudet, sier hun.